

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de două ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. n., ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 57.

ANULU XXIII.

Sabiu 20 Iuliu (1 Aug.) 1875.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. lăra pre o jumetate de anu 4 fl. v. n. Pentru prin. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru întâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a două óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. n.

Ideii conducătorie.

I.

Echte und gesunde politische Maximen, wie sie die andern Nationen um uns her bereits praktisch befolgen, sind bei uns noch roh, Gegenstand der Controverse.

Hans Gagern.

Este o enigma cum poporul român, relativu mare la numeru, cu situatiune geografica cătu se pòte de buna, a potutu remané in evulu mediu intregu sfasiatu si culcatu la pamentu. Inim'a lui aparata de murii cei naturali ai Carpatiloru, glaciurile sele scutite de fluvie cá Dnistru, Dumarea si Tis'a si totusi elu sa nu pòta aceea ce putura magiarii, mai putieni la numeru, asiediati pre siesurile cele deschise de trei laturi a le Panoniei. Si ierasi este o enigma cum de in Transilvani'a, dela catastrofa dela Mohaciu încóce, pâna in diu'a de astadi, două mâni de ómeni, adeca 500 mii magiari si 170 mii sasi au tînutu si tînu si astadi in freu pre unu milionu si atâtea sute de mii de români?

Ómenii nostri suntu gat'a cu respunsulu, penruca ei indata vinu cu *unio trium nationum*, cu *aprobatele* si *compilatele* si unde nu ajungu aceste, cu indefinit'a *vitregitate* a tempuriloru.

Alesandru Macedonénulu, déca a vediutu ca nu e in stare a deslegá nodulu gordicu a intrebuintiatu ascutitulu sabiei sele; argumentele cu cari voru sa deslege ómenii nostri enigm'a noastră inse n'au taisiu sa deslege nici dupa metod'a lui Alesandru. Argumentele aceste se potu asemaná cu pumnulu nudu, cu care déca voiesce cine-va sa deslege cá Alesandru, in locu de a deslegá si causéza durere.

Penruca omulu cugetatoriu si va pune mai departe intrebarea; cum de in intervalurile de pace români nu au cautatu sa se consolideze si sa puna temeiu unui statu cum au facutu magiarii; cum remanendu impartiti in provincie separate, au suferitu români din Transilvani'a sa se nasca *unio trium nationum*, cum de au suferitu sa se nasca *aprobatele* si *compilatele*, pre cându câte o mâna de Moldoveni dá peptu cu câte trei imperie din giurulu loru si Muntenii asemenea; cu tóte ca si unii si altii gaseau inca tempu destulu sa se sfasie inprumutatu si intre sine.

Nici fras'a banala cu vitregitatea tempuriloru, pre carea noi amu descifrau cu invasiunile barbare, nu e suficienta. Invasiuni barbare au fostu in evulu mediu si preste cele-lalte natiuni. Ungari'a a fostu bantuita de mongoli, de tatarsi si de deseles resbele interne, a fostu bantuita de turci si sfasiata prin catastrofa dela Mohaciu, Transilvani'a asemenea a fostu espusa invasiuniloru, cari nu alegeau natiunalitate, ci le masacrau dupa cum le gaseau si totu asiá le devastau si pradau si duceau in sclavia. Dara dupa ce trecura undele cele funeste preste tíera vedemu ca Ungari'a se consolidéza de nou, vedemu in Transilvani'a, remasa autonoma, pre magiari si pre sasi consolidandu-se de nou spre a fi domnii situatiunei.

Ce dice istori'a tempului acestui'a de noi? Nimic'a imbucuratori si nimic'a magulitoriu. Caus'a? Ací sta mintea in locu. Atát'a vedemu ca cei putieni se reculegu si dupa catastrofe; multimea inse nu!

Unu profesoru de istoria germanu dice, ca istori'a nu este scrisa pentru acele naturi cu inima móle, cari voiescu sa remana deapururea copii si sa cunósca numai ómeni *buni* si *rei*. Tari'a spiritului, carea intemeiéza puterea si libertatea staturiloru si natiuniloru, energi'a neintrerupta si chiaritatea vederiloru mintiei nepreocupate, acestea suntu si trebuiescu sa predomineze pre celu ce cauta deslegarea enigmeloru istorice. Tari'a spiritului, carea nasce puterea si libertatea, energi'a neinfranta si chiaritatea vederiloru mintiei sa fia momentele cari sa le caute si afle cetitoriulu in istoria si credemu ca adeverulu trebuie sa ese la lumina si din cele mai enigmatice enigme.

Istori'a noastră, încátu o avemu, vorbesce in adeveru inimiloru moi, penruca ele sa devina si mai moi. Ea ne spune intr'unu cântecu de sieptespradiece seculi ca amu fostu asupriti, dara nu ne spune si causele.

Cararea pre care se afla ideile politice ale transilvaniloru si ungueniloru români, vorbindu numai inimi, putemu dice, ca ne falsifica si mutiléza si istori'a. Ce gasesce omulu in unele din opsiórele noastre istorice? Laude ca suntemu de origine ilustra si vaierári ca suntemu si amu fostu asupriti. Ce gasesce omulu in publicistic'a cea mai numerósa a transilvaniloru si ungueniloru români? Nimic'a mai multu de cătu laude fára de folosu si vaierári inspaimentatórie, — cá si in istori'a noastră.

Cându se va supune ceea ce noi numimu istoria critice, se va vedea, ca intre causele si efectele infatisiate intrens'a lipsesce legatur'a logice. Legatur'a carea pòte fi trecuta cu vederea din nesciintia séu din preocupatiune, nu inse din natur'a logice factelor.

In casulu nostru de fatia avemu o premisa neresturnabile, poporul celu numerosu, la carea se mai adauge in genere indelungat'a suferintia prin apasările exercitate de alte popóre. Din premis'a acést'a inse pururea se deduce numai conclusiunea, ca poporul acést'a merita o sórte mai buna, penruca este unu poporu de origine ilustra si indiestratu cu insusiri nobile si capabile de o civilisatiune mai inalta.

Tóte aceste le va recunósce orice omu neopreocupatu de adeverate. Va recunósce inse ca lipsesce o parte insemnata a propusetiunei si adeca partea carea sa arate, ce face dela sine si prin sine poporul carele e de origine ilustra si care merita o sórte mai buna, penru de a dovedí ilustritatea originei sele si de a ajunge sórtea mai buna.

Numai asiá, adeca, déca se inregistreza si faptele cari contienu partea acést'a indispensabile penru o conclusiune logica, devine istori'a noastră in sensulu celu mai corectu si exactu adeverata. Altfeliu este falsificata si mutilata si totu asiá va fi si opiniunea publica carea se radiama pre dens'a.

Cu o istoria precum si cu o opiniune publica falsificata nu ese nime-ne din enigme, ci va intrá si se va incurcá mai afundu in ele; cu o istoria si opiniune publica falsificata vomu pune si noi pre urmatorii nostri preste patru, cinciseculi, déca voru avé díle, in uimire, cum de atát'a putere de omu a potutu fi tînutu sub umbr'a

unoru natiunalitati, cari abiá au ajunsu penru oficie si demnitáti politice si militare.

„Mit Kupfergeld lässt sich der Himmel nicht estürmen“ (Cu bani merunti nu poti dá navala asupr'a ceriului) dice unu proverbu nemtiescu. Penru aceea suntemu obligati fiintiei noastre natiunali a dice unu *valet* penru totu-déun'a faramituriloru cu cari cautámu sa indulcimu amaraciunea cea pipaita a pusetiunei noastre. Sa intre-gimu propusetiunea vietiei noastre natiunali cu predicatul *activitáti* noastre. Asiá vomu dobandi o icóna sincera a starei noastre din trecutu, vomu dobandi formulariulu celu mai instructivu penru presentu si penru viitoriu.

Cându dicemu *activitate* nu intielegemu numai odiós'a frasa, cu carea se face astadi atát'a abusu, tocm'a cá si cu ceea-lalta frasa, sora vitrega a celei dintáiu, numita *passivitate*. In sensu *politicu* la români n'a esistatu nici *activitate* nici *passivitate*. *Activitatea* s'a *recomandatu*, dara fú despretiuita si încátu s'a facutu unele incercári, paralisata; *passivitatea* a fostu numai prochiama si apoi batjocorita de autorii ei in fapta. Sub cuventulu *activitate* intielegemu, *politicesc* apeararea intereselor politice si natiunali, *bisericesc* apeararea intereselor bisericesci, *socialu* inaintarea intereselor spirituale si materiale in tóte directiunile, in consonantia cu binele comunu.

Déca barbatii nostri voru mai face toti politica mare, care de pre catedra, care din birou, care din fabrica, care de dupa taraba, fára de a-si pune seriosu intrebarea ca suntu ei in stare sa faca politica; déca barbatii nostri cari se credu a fi chiamati a face politica nu-si voru face o idea fixa despre vre-o diploma vechia, carea fiindu esita din cursulu politicu, din motive constitutiunale si mai vertosu din motivele spiritului tempului, ci voru face studii serióse, nu despre cătu s'a beutu si căti au fostu la cutare alegere, ci despre graduat'a desvoltare a libertáti popóreloru, despre desvoltarea ídeii natiunale si intensitatea ei etc. etc., si cu cunoscintele scóse din astfeliu de studiu aru apará interesele natiunali in legislatiune, in pressa, in adunári publice si ori unde s'aru cere: atunci aru face *activitate*.

Atunci si magiarii aru puté avé mai putiena asurdíela ridicula din partea româniloru, ca cine au fostu si de unde au venitu si alte nebunii copilaresci de care geme diurnalistic'a noastră din Budapest'a si din Brasiovu.

Déca barbatii nostri nu aru considerá biseric'a de o strunga in carea sa indese oile cuventatórie spre a le puté mulge, ci unu institutu de moralitate si aru lucrá la desvoltarea lui aru face *activitate*.

Déca altii s'aru interesá penru a familiarisá la noi sciintia, artele si industri'a aru face *activitate*.

Suntemu convinsi, ca parerea noastră desfasurata in cele de pâna aci va atinge durerosu pre fia-care românu, căci totu asiá ne atinge si pre noi. Inse noi trebuie sa ne spunemu odata adeverulu asiá cum este, cá sa ne pòta servi de medicina curabile si salutaria.

Minciun'a, atátu cea politica, cea bisericésca cătu si cea sociale trebuie sa dispara odata. Sa nu mai fimu si sa nu mai suferimu a fi ametiti cu povesti *emiceresci* si cu „*natiunale*“ (?) veleitáti ca *unitii* au mai multa *inteligintia* decâtu neunitii (vedi „*Gazet'a*“

si „*Transilvani'a*“) si cu idei fipse despre o politica, carea s'aru potriví cu cea din dílele lui *Tskóli*.

Si nemtiloru nu le-a cadíutu bine cându le-a strigatu H. Gagern: „*Maximele cele adeverate si sanatóse politice practisate dejá de alte natiuni*“ din giurulu nostru, la noi suntu inca „*crude* si obiectu de controversa.“ Dara aceiasi nemti, cari mai diece seculi au ratacitu politicesc printr'unu labirintu de vanitáti de multe ori minutióse si cari ajunsese a fi chiaru si in secululu nostru o massa mare séu mai bine o conglomeratiune divisata intre sine si espusa a devení prada si obiectu de jucaria in mânilor veciniloru din giurulu loru — astadi, reculegendu-se si indreptandu-si erorile, stau tari si mari in fati'a Europei si a lumei.

Conditiiunile româniloru numai intr'unu punctu coincidú si se potu asemená cu ale nemtiloru, in punctulu *rataciriloru*. Pretensiunile româniloru suntu cu multu mai modeste. Ele nu voru impunerea in fati'a Europei si a lumei cá Germani'a, ci voru cá poporul român sa traiesca, cá atare, in rendulu celuru-lalte popóre, cu cari locuesce impreuna si langa care locuesce cá vecinu.

Pretensiunea fiindu modesta nu e greu de a o ajunge. Spre a ajunge inse la tienti'a acést'a, carea nu stá departe de noi, trebuie sa ne departámu de tóte neajunsele politice, bisericesci si sociale, cari vorbindu numai inime, imbata si adormu mintea prevedietória si sa adoptámu maxime politice adeverate si sanatóse si sa le si practisámu.*)

In *Erzegovin'a* duréza revolt'a contr'a guvernului turcescu. Turcii, dupa scirile sosite pâna acum, au fostu la diverse puncte batuti. In raportele din urma ale mai multoru foi cetimu ca, in Dalmati'a, in Croati'a si in alte tieri locuite de slavi se constituiescu comitete cu scopu de a spriginí pre revoltanti cu bani, munitiune si chiaru si cu bratie.

Din protopresbiteratulu gr. or. alu *Ter-navei superióre* in 5 Iuliu 1875.

(Urmare din nr. 55.)

Prelegerile cu elevii se incepu, duréza, iera esamenele se tînu — dara numai odata in anu si in unele locuri nici atunci nu —, cându, cătu si cum place preotulu si invetiatoriu. Pruncii obligati la invetiamentu, lasati in voi'a loru de parinti, frecuentéza scóla numai cându vréu si cându li s'au uritu de a mai siedé pre acasa ori a petrece in jocarii si alte nimicuri pre strade, carea provine de acolo ca antistiile comunali nu se interesédia nici decâtu de caus'a din cestiune, de-si din partea preotiei credu ca se asternu listele de lenevire, nu silescu pre parinti a-si transmite copii la scóla si in casu de renitentia nu-i pedepsescu.

Ací pòte ni se va objectá ca ce facu inspectorii scolari? penru ce suntu acesti'a? óre penru cá se priveghiedie asupr'a scóleloru, ori numai de flori de meru?

Despre inspectiune scolara in pro-

*) Penru a delaturá presupunerile respandite uneori cu tendintie, dechiarámu, ca toti articuli cáti se scriu in fruntea foiei noastre, fára vre-unu semnu séu nune, suntu scrisi de redactorulu acestei foi. R.

topresbiteratul Ternavei superioare n'au fostu si nici nu este vorba. Parintele protopresbiteru si respective inspectoru scol. distinct. de comodu ce e n'aci cu ocaziunea visitatiunei canonice nu-si ia atâta ostentia că sa véda baremu ca unde e scóla, este corespundetória ori ba, si pre invetiatoriuu căci de copii nu preste multi ii va steli ochii, nu! nu face absolutu nimic'a decâtu revede protocólele parochiali si apoi apoi ia câte 5—10 fl. v. a. si póte si mai multu diurne, se duce si ba sa-lu mai vedi pâna la anu. Acésta procedura se potrivește cu a economului aceluia, carele merge tómn'a la culesu dara la semanatu nu. — Inspectorii scolari comunali, dela acesti'a ce si poti asteptá, ca ei n'au nici cea mai mica ideia despre scóla; despre ori ce e in lume le place sa le vorbesci numai despre scóle nu. Sa venimu la preoti. Acestor'a cându le pomenesci de scóla indaga 'ti respundu ca trebuie sa se indignésca de lucrurile loru economice; se temu ca silindu pre poporu sa-si faca datorinti'a fatia de scóla vinu in conflictu cu densulu s. a.

De fonduri scolare nu e mai nici pomenire in tractulu acest'a desmentionatu, dovéda acést'a, precum si alte multe, ca atâta parintele protop. cătu si preotimea nu suntu la culmea misiunei dloru, si ca privescu scólele si causele acestor'a de a cincea róta la carulu ocupatiuniloru dloru.

E tristu si sfasietoriu de inima cându audi pre câte unu crestinu de ai nostri de prin parochiile cele mai bune si de frunte dicendu: „Nóue nu ne au spusu nimic'a nici odata parintele nostru sa facemu scóla, sa facemu fondu scolaru; noi nu avem nici unu venitu la biserica etc.“ Acesti'a potu eschiamá cu bolnavulu din Evangelia: „Dómn'e omu nu amu.“

In fine nu potu intrelasá neamintita institutiunea cea atâtu de sublima si salutará a conferintiiloru invetiatoresci, — adusa pre tapetu in Trani'a de pré demulu si in eternu fericitulu nostru Archipastoriu „Andrieu celu mare“, — cari au adormitu dóra somnulu eternu precum pre aiurea asiá si aci, căci nu amu auditu sa se fi tenuu conferintiia fára unu odata dela infintiarea acestor'a, spre cea mai mare dauna a invetiamentulu popularu.

Vinu acum'a la biserici si causele loru si sa vedemu ca cum stámu cu acestea. —

Bisericile, in intregu protopresbiterulu carele numera la 20 parochii, cu prea putiena exceptiune suntu din materialu de lemnu si inea in comunele cele mai de frunte si mai impopulate, suntu deslipite, nevaruite si parte descoperite, de plóia intr'ensele nu cu multu mai putienu cá afara, suntu atâtu de ruinate încátu pre aci pre aci sa se surpe. Mai pre scurtu bisericile suntu intr'o stare asiá de deplorabila si desolata, de cându le privesci din departare nu sci ca e biserica ori alta coliba óre-carea. Asiá p. e. cea din Alm'a — resiedintia protopresbit. — numai de pre turnulu ei celu neproportionatu si parte descoperitu o poti gaci ca e biserica, altmintrenea 'ti vine a crede ca e o gramaditura de lemne ori o casa nelocuita din tempurile cele vechi. —

Avea fundurile bisericesci mari mici cum funduri nu suntu asigurate dupa cum cere natur'a lor. Bani suntu alocati pre la credinciosii respectiveloru parochii pre lángá obligatiuni simple fára ipoteca, cari inca nu se pastreza conformu prescrielorulei § 27 pct. 2 stat. org. ci la epitropi, căror'a suntu predade fára nici unu inventariu nimic'a, contr'a stat. org. § citatu pnt. 1.

(Va urmá).

Feldiór'a 25 Iuliu n. 1875.

Astadi s'au tienutu aici adunarea generala a despartimentulu I Brasiovu alu Asociatiunei tranne pentru cultur'a si literatur'a poporulu român. Adunarea acést'a fatia de cea din an. tr. a fostu mai bine cercetata. Biserice fára mána din Feldiór'a erá blatin de poporu si de mai multi barbati literati venití dela Brasiovu si dela Valcele. Intre acesti'a salutaramu cu bucurie pre Ilust. Sea dlu consil. gub. in pensiune Elia Macelariu cu dn'a sea. Dlu Ioanu Petricu cá directoru a deschisu adunarea cu unu cuventu, cu care a atrasu atentiunea la scopurile Asociatiunei tranne. La acestu cuventu dlu parochu localu Micu multiamesce membriloru, cari au ostenitu in opidulu Feldiór'a la acésta adunare si aréta ca poporul se simte onoratu. — S'au cetitu raportulu comitetulu despartimentulu prin secretariulu dlu profes. Dr. N. Popu asemenea casariulu raportulu seu si dlu jude Iosifu Popu nisce normative, cá adause la statutele pentru infrenarea poporulu

comerciu cu pesci, elu a fostu loculu Apost. Simonu-Petru, Andreiu si Filipu (Ioanu 1, 44.) si a lui Iacobu si Ioanu — dupa traditiune: dupa ethimologia Bethsaid'a, insémna loculu cas'a pescuitulu. — Oalta Bethsaid'a erá la tiernulu N. Ostias alu laculu galil. cu numele: Iulias; in acestu locu s'a intemplatu saturarea celoru 5000 de barbati (Ioanu 6, 1—15).

Vs. 45. *Afla'au Filipu pre Natanailu si dise lui: De carele au scrisu Moise in lege si in prorocii, amu aflatu pre Iis. fiulu lui Iosifu carele este din Nazaretu.* Versiunea precum se vede e si cam silita, si ce-va nefidela originalulu; mai buna mi s'aru paré: *Afla'au Filipu pre Natanailu, si dise lui: Amu aflatu pre acéla, despre carele a scrisu Moise in lege si profeti, pre Iis. fiulu lui Iosifu, celu din Nazaretu.* Natanailu — nume evreescu (simbolicu), dela Nathan-el — darulu lui Ddieu, Ddieu a datu*). — *a scrisu Moise in lege si profeti* — se face alusiune la Moise si profeti, cari au scrisu despre venirea lui Christosu: I Moise 3, 15, 49, 10. IV Moise 24, 7. V. Moise 18, 18. Isai'a 7, 14 seq. 11, 1 seqq. 12, 6, 40. 10 seq. 52 seqq. Ierem. cap. 23, cap. 33; Iesechilu capu 34. Daniilu 7, 13

*) Din cauza ca la sinoptici acestu nume nu ocura, se pare ca ei 'lu au sub numele de Bartolomeiu, care nume este nemijlocitu lángá Filipu. (Mat. 10, 3. Luc'a 6, 14. Marcu 3, 18).

dela vinarsu. S'au alesu pentru acéstea trei comisiuni. Pána cându comisiunile a seversitu lucráru lor, Ple Bart. Baiulescu a cetitu o disertatiune: despre unele medilóce, cari aru poté ameliorá starea materiala a poporulu român. Acésta disertatiune a fostu ascultata cu atentiune si aplausu. La finea ei adunarea au adusu conclusu, cá sa se céra dela d. disertante si intre actele Asociatiunei sa se publice in fói'a Asociatiunei tranne.

Comisiunile adacându si operatele, cea pentru raportulu despre activitatea comitetulu si a casarulu a aratatu ca comitetulu si-a datu in pinteitu invetiamentulu impartindu la scólele unoru 10 comule serace din despartimentu recuise de instructiune: mape, cárti; s'a inulpatu a incassá tacele restante dela membrii asociatiunii din despartimentu pentru care activitate se propune si se aduce lauda. In raportu relevandu-se, ca agenturile comunali la vre-o trei provocári ale comitetulu n'au aretatu nici unu interesu, s'a adusu conclusu a se alege alte agenturi mergendu membrii comitetulu prin comunele despartimentulu.

Membrii propusi, cari au asiadiatu la meserii preste 10 copii in intiesulu hotaririi adunarii generale a Asociatiunii Transilvaniei diu'a tr. se recomandá si anume: D-nu B. Baiulescu parochu, George Sioneriu parochu in Saschisu si T. Popu directoru scólei centrale in Branu, a se propune on. comitetu spre a fi laudati. — Normativele adause pentru infrenarea dela vinarsu se recomandá a se primi, cea ce s'a si intemplat. Comisiunea alésa pentru inscrierea membriloru si incasarea de ajutoria arata, ca s'au incasatu 54 fl. v. a. Mai de parte se hotaresce ca adunarea generala a despartimentulu in anulu viitoriu se va tienea in opidulu Resnovu.

In fine adunarea aduce la o propunere conclusu de multiamita demniloru români dela Feldiór'a, pentru interesulu celu viu, ce l'a aretatu acésta adunare fiindu preste 200 barbati presenti si asteptandu pâna la fine. Cu acestea 'si incheia adunarea siedinti'a sea. Ací putemu dice, ca si in despartieminte se póte face fórte multu, numai sa participe din comunele despartimentulu macaru câte

seq. Amos, capu 9, — Miche'a capu 4, capu 5, 2. seq. Safoni'a capu 3, Aggeu capu 2, Zachari'a capu 3; cap. 6, 12. seqq. 9, 9. seq. Malachi'a 3, 1.

La Ioanu nu se descria nascerea lui Iis. decâtu prin 1. 14; elu o presupune cunoscuta din Evangeliele sinopticiloru. Iéra cându Filipu dice: *celu din Nazaretu*, o dice cu referintiia la locuinti'a in Nazaretu a lui Iosifu tatalu nutritorulu alu lui Iisusu. Filipu precum se vede nu sciá despre nascerea lui Iis. in Betleemu (Luc'a 2, 4—7. Mat. 2, 1.)

Nazaretulu a fostu unu orasielu neinsemnatu in Galile'a, dela Ierusalimu departe de 3 dile — aprópe de muntele Tavorulu. —

Vs. 46. *din Nazaretu póte fi ce-va bine (mai bine: ce-va bunu) séu: ce póte fi bunu din Nazaretu? (τὶ δὲναται ἀγαθὸν εἶναι);* In dubietatu lui Nat. vedemu espresu unu dispretiu fatia cu Nazaretulu. Acestu dispretiu nu-si póte avé alta basa decâtu in neinsemnatatea Nazaretulu, carele nu stá in nici o legatura cu profetiile. — Adeveratu ca la Mat. 2, 23. se dice: „cá sa se implinesca cele ce s'au scrisu prin proroci: ca Nazarinénu se va chiamá.“ Eu inese n'amu potutu aflá testulu, la carele a potutu face alusiune Evangelistulu Mateiu; nu punu inese imposibilulu.

Filipu, la respunsulu celu plinu de neincredere, ba despretiutoriu a

3—4 persóne, ca ele potu comunicá ideile progresuali si altor'a din comuna. La acésta adunare au participatu numai cei din Magherusiu, Hermanu si Ghimbavu, cari se potu numi distinsi intre cele-lalte comune ale despartimentulu. n.

S.-Regimu, 24 Iuliu 1875.

Dle Redactoru! Domnulu Simeonu Popescu studinte in Lipsi'a dá o declaratiune in Nr. 43 a „Tel. Rom.“ cumca comitetulu despartimentulu XVII alu Asociatiunei aru fi incasatu tacele dela dd:

a) Ioanu Spiru pre vre-o 10 ani cá membru ordin.
b) Zacharia Siulariu si
c) Florea Capra
cá membrii ajutatori cu câte 1 fl. fára cá tacele amintite sa se fi espedatu la on. comitetu centralu din Sabiiu. —

Caus'a ca n'amu respunsu pâna acum este ca nrulu susu amintitu abiá in dilele aceste mi-a venit la mána acum inse me grabescu si cá directorele acestui despartimentu dechiaru dechiaratiunea dlu Popescu de neadeverata din cauza ca comitetulu dela respectivii domni n'au primitu nice unu cruceriu, prin urmare noi suntemu respundetori numai despre acei bani cari ne vinu la mána, iéra despre cei incasati fia dlu dechiaratoriu convinsu ca punctuositatea nu o vomu invetiá-o dela d-sea.

De cum-va d-sea este de deplinu convinsu despre primirea celoru bani din partea vre-unui membru, domni'a lui trebuie sa-lu provóce pre acéla care a primitu banii, iéra nu pre comitetulu care n'are nice o scire. Si nu au inputernicitu pre nime afara de casariulu despartimentulu a primí bani dela membri. —

Te rogu dle Redactoru in interesulu adeverulu a dá locu acestei dechiaratiuni in pretiuitulu diurnalu alu d-vóstre, rogandu pre dle redactoru alu „Gazetei Transilv.“ a primí acésta dechiaratiune.

Ioanu P. Maioru,
directorulu despartimentulu alu 17.

Varietáti.

* * * *Baronulu Alex. Hübner*, dupa cum cetimu in „Magy. Polgár“, s'a reintorsu din caletori'a sea prin Tran-

lui Natanailu, in locu cá sa cerce a disputá si a-lu convinge, lu chiama sa véda si sa se convinga insusi. La totu casulu este caracteristicu pentru Natanailu, ca elu la singurele cuvinte: „vino si vedi“ este gat'a a cercá si a se convinge: elu merge la Iisusu.

Vs. 47. *Eata adeveratu (ἀληθὺς) Israilténu, intru carele viclesiugu nu este! ἀληθὺς = adeveratu, in adeveru. Intielesulu: eata Israilténu, carele este petrusu de ide'a adeverulu, carele e pregatitu pentru adeveru, carele iubesce adeverulu si cérca sa-lu afle, si prin urmare in carele viclesiugu nu este. Israilténu nu mi se pare a fi nici numire religiósá de onóre, inca mai putienu cu referintiia la predicatulu lui Iacobu, Facere 25, 27., — ci in acelu intiesesu idealu, in carele fiecare poporu léga de vimele seu conceptulu anumiteloru virtuti, cum — la noi: *virtute, credintiia romanésca; iéra la stramoseii nostri: „romano more loqui.“* — Fal'a natiunale a Iudeiloru erá *adeverulu* — dupa s. scriptura. Cându Iis. dice *adeveratu Israilténu*, mi se pare ca anume pune pondu pre acestu nimbu, cu carele se mandreau iudeii; — cá si cum aru fi disu: Israilténu, carele corespunde ideei si chiamárei sele, precum aru trebuí sa fia toti, — adeca, zelosi pentru adeveru, si fára viclesiugu. — In locu de viclesiugu, mai bine sa intrebuintiámu viclenia, lapedandu termi-*

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Partea I.

CAPU I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectiunea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a lui Iisusu Christosu fiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipiirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. *Introducerea intregiei evangelie.*

(Urmare.)

Vs. 43. *A dóva di: in diu'a urmatória dela venirea lui Sim. — Petru (Vs. 42) pre cându Iis. sa hotarise in Galile'a: ad. pre cându Iis. se hotarise sa mérga, sa purcéda de lángá Iordanu (Vitanara Vs. 28) la nunta in can'a Galileei (2, 1. 2.) atunci a aflatu pre Filipu (Mat. 10, 3), carele erá din (Bethsaid'a) Vitsaid'a de unde erau fratii Andreiu si Simonu Petru (Vs. 44), — si a disu lui vino dupa mine: urméza mie — l'a chiamatu sa-i urmeze, — (Marcu 1, 17. Luc'a 5, 10). Vitsaid'a (Bethsaid'a) — unu orasielu in Galile'a, spre sudu dela Casernaum, situatu la marginea sudestica a laculu (marei) galileicu. Acestu orasielu purtá*

silvani'a la Vien'a. Escelenti'a Sea a-companiatu de contele Lonyay a cercetatu frumós'a vale a Hatiegului, de aci se duse intovarasitu de comitele supremu G. Pogány câtra Alb'a-Iuli'a, unde fu primitu de câtra Escel. Sea Episcopulu Fogarassy cu ospitalitate distinsa, visită catedral'a de acolo, mormentulu lui Huniadi, bibliotec'a lui Battyányi si alte rarități; o impresiune durabilă facu asupr'a densului catedral'a cladita in stilu romanicu. In 15 Iuli plecà de acolo impreuna cu canoniculu Dr. Eltes pentru a vedé cele mai memorabile puncte din Transilvani'a. Ii placu fôrte situatiunea Sabiului, biseric'a de aici zidita in stilu goticu. In biseric'a acést'a, care odinóra a fostu a romano-catoliciloru, i se aretara si vechile vestminte de liturgia catolice, cari s'au folositu de preotimea evang. cu vro-câti-va ani inainte. Dupa aceea visită institutul de educatiunea feteloru infintiati de Escel. Sea episcop. Fogarassy, unde fetele orfane si serace se bucura de o crescere si instructiune salataria.

In 16 Iul. a facutu impreuna cu comitele fundului reg. M. Conrad si alti domni o excursiune câtra Turnulu rosiu si la 17 I. sosi in Brasiovu; i placu aci situatiunea frumós'a a aceste cetâti, visită biseric'a evang. odinóra catolica, care s'a ziditu pre tempulu cându stilulu goticu se află in decadentia. Prospectulu de pre delulu capelei spre cetate, tier'a secuiesca si Treiscaune, infatiasă o panorama dintre cele mai frumóse. Dupa ce in 18 I. ascultă liturgi'a, se duse petrecutu de judele regescu supr. Iul. Szentiványi la Valcele, unde físiculu comitatului Albei sup. Dr. Bas. Szabó explică ilustrului óspe distinsese calități ale acidelor de acolo. La amédi — continua raportorul lui „M. P.“ — sosirâmu in Szt-Georgiu in cas'a ospitala a judelui r. supr. si sér'a ajunserâmu la scaldele frumosu situate din Tusnad, unde Escel. Sea fu primitu de câtra contele Ben. Mikes, care in diu'a urmatórie lu petrecu la Csik-Szereda. Din Treiscaune pâna in susu spre Gyergyó il. turistu laudă nu numai ténutu acést'a frumosu, ci si ordinea, curatien'i'a si laboriositatea poporului secuiescu. Dupa ce visită institutul de crescerea feteloru, care prin devotamentulu d-lui episcopu Fogarassy curendu se va gatá, caletorí la Ditró, unde se odichni preste

natiunea straina limbei nóstre. — Iis. prin acést'a caracterizare a lui Natan. 'si aréta nu numai o cunoscintia a ómeniloru supr'a-naturale, dara si omniscintia sea (vedi si Vs. 42. 48. si 2, 25).

Vs. 48. Natanailu se simte atinsu in cele dinlauntru ale sele. Nu póte pricepe cum 'lu cunósce Iis. cu carele acum convine pentru prim'a data. Elu, vedindu ca internulu, cunoscintia sea curata, sufletulu seu suntu cunoscute lui Iis., 'lu intréba surprinsu, si cu óre-care neincredere: *De unde me cunosci? — Pâna a nu te chiamá Filipu (Vs. 45.) fiindu tu sub smochinu te-amu vedutu!*

Numai prin decisiunea cea repentina a lui Natanailu din Vs. urmatóriu (49) ne putemu explicá de ajunsu testulu acést'a.

La Iudei erá datin'a cá inaintea caseloru s'a aiba smochini, la a câroru umbra se adaposteau, ceteau si une-ori disputau din s. scriptura.

Natanailu, inainte de ce s'a intalnit cu Filipu, siedindu la umbr'a smochinului si meditando, póte, s'a ocupatu cu ide'a cea atunci mai generala despre Mess'i'a se hotarise a merge la Ioanu Botez. a se botezá. Acestu momentu mare pentru densulu: momentulu decisiunei sele secrete pentru a se botezá, despre carele nime-ne nu scia, bá, dupa convingerea sea, nici de petrecerea cea singurateca sub smochinu, lu vede cunoscutu lui Iis.

nópte la dechantulu Salamon. Aci i se aretara unu „ditroit“ din colectiunea scólei poporali din Alalu si lespedi frânte de marmoru albu, cari contribuira la cunóscearea tesariloru naturali ai Transilvaniei.

La 20 Iul. ne intórseramu preste Topliti'a si Rastosn'a prin valea romantica dealungulu Muresiului, printre stânci ce se inaltia pâna in nori, la Reginulu-sasescu. In diu'a acést'a se puteau cunósce placerile si neplacerile Helvetiei transilvane. Muresiu-Osiorheiulu, frumós'a cetate a secuiloru, termină caletorí'a prin secuime. Escel. Sea petrecu óre placute in societatea presiedintelui dela tabl'a reg. bar. Apór si a judelui r. supr. G. Beldi. La més'a ospitale a presiedintelui potu esperiá Escel. Sea, ca pre lânga o cultura ratiunale si o tratare corespundietórie vinurile din Transilvani'a se potu nobilitá astfelu, câtu potu sa concureze cu vinurile dela Rinu. Sosindu in Clusiu la 23 Iul. ilustrulu turistu visită tóte raritátile acestei cetâti, i placu mai multu: biseric'a cladita pre tempulu regelui Sigismundu in stilu saxonicu, liceulu, universitatea, palatulu lui Bánffy si promenad'a. Museulu nu-lu potu visitá, pentru ca trebuiá sa plece la Vien'a in diu'a urmatórie. Escelenti'a Sea cá omu cu spiritu luminatu, religiosu si cá amicu alu tieriei nóstre s'au interesatu si de datinele poporului, de istori'a, starea si relatiunile confesiuniloru, de starea industriei si comerului, de prosperarea scoleloru si instituteloru de educatiune si preste totu de inaintarea materiale si spirituale a Transilvaniei.

*) (Scire placuta.) Din Pojonu ni se serie cu datulu 22 Iuli n. ca Dr'a Elisabet'a Popoviciu, fii'a dlu preotu campestru Simeonu Popoviciu, de prezentu statiunatu in Oedenburg, unde garnisonéza reg. de inf. nr. 50. Mare Duce de Baden — a terminatu doi ani din cursulu preparandiale de statu din Pojonu cu rezultatu fôrte multiamitoriu. La vér'a viitória va fini si cursulu alu treilea dupa care va urmá indata examenulu de cualificatiune. — Ne bucurâmu de scirea acést'a carea ne prevestesce jumulirea acelor lucratori spirituali de care avemu inca fôrte multa si mare lipsa. Ne bucurâmu cu atâtu mai multu cu câtu puterea cea nóua va fi de seculu femeiescu, si pâna acum puterile de seculu acést'a pre câmpulu pedagogicu suntu fôrte rari. Multiamimu inainte si demnului parinte, ca-

Nu numai departarea lui Iis. de loculu unde a statu elu sub smochinu, ci o privire in secretulu lui celu mai serbatorescu, lu convinge ca Iis. este unu omu supr'a-naturalu, in conformitate cu marturiile lui Ioanu. De aceea rapede si fârarereserva 'si esprima pre fatia recunóscearea sea:

Vs. 49, *Ravvi! Tu esti fiulu lui Ddieu! Tu esti imperatulu*) lui Israilu!* — Dóne insusiri, dóne caracteristice a lui Mess'i'a: fiulu lui Ddieu — regele lui Israilu, cea dintâia dupa marturisirea Botezatoriului (Vs. 34.) a dóu'a dupa profetií.

Vs. 50. *Pentru ca ti-amu disu... credi?... mai mari decâtu acesta vei vedé!* Cei mai multi Essegeti cu Christostomu in frunte, iau constructiunea prima cá intrebare, prin carea se pune pondu pre temeulu, caus'a credintiei lui Natan. carea (minune) in comparare cu cele urmatórie (mai mari decâtu aceste vei vedé) ce-lu astépta se arata mica, neinsemnata dispere. Altii inse cu Teofil. nu iau constructiunea prima cá intrebare, ci cá deslusire constatare, — ceea ce e falsu, avendu si base false ca adeca Natan. 'naru fi fostu deplinu credinciosu cându a esprimatu cuvintele: „Ravvi! Tu esti.“ Prin: *mai mari vei vedé* esprima Iis. referint'a lui Natanailu fatia de densulu cá invetiacele si de aci cá apostolu. (Va urmá.)

*) Mai bine regele (βασιλεύς).

rele au sciutu infrange vitregitatea sortiei sele si invingendu-o, prin ostenéla si suferintiele sele, cresce natiunei sele unu ajutoriu stimabile.

X*) (Necrologu). Preotulu românu gr. or. Andreiu Orbanu parochu in Borgo-Mediloceni, a repausatu in Domnulu in urm'a unui morbu greu, dupa unu servitiu de 27 ani, in etate de 51 ani la 8 Iuli a. c. lasându in adenca jale famili'a sea nemangaiata, numeroasele rudeni, pre poporulu seu si amicii.

Inmormentarea s'a indeplinitu in 10 Iuli a. c. la biseric'a din Borgo-Mediloceni asistandu la acestu actu tristu tóta preotimea gr. or. din districtulu Naseudului in frunte cu Par. protopresbiteru Teodoru Buzdugu. Fia-i tierin'a usióra!

*) (Din viétia dela munte.) Vinerea trecuta adeca in 11 Iuli a. c. erâmu tocmai in stân'a muntelui Contiu deasupr'a Talmacelului, cându dimineti'a intre 4 si 5 óre se ridicara nisece nouri ingrozitori din partea apusului, din cari apoi se si descarcă o grandine infricosiata cu fulgere si tunete, asiá incâtu gandea omulu ca a sositu diu'a cea mai de pre urma; o turma de vaci se trasese in bradetu, unde se grupau pre sub bradii cei mai stufosi cá se fia scutite de loviturile grandinei, atunci unulu din fulgerile cele dese, cu unu tunetu teribile lovi intre vaci si fâra a nimici vre-unu bradu au omoriu deodata 10 capete; celelalte cadura la pamentu, dara parte se desametira mai curendu, parte mai tardiu. —

Totu in acestu munte inca de cu primavéra se ivira nisece ursi, cari facu pustiire intre vitele ce se afla in muntele Contiu si impregiuru; pâna in diu'a, cându scriu aceste renduri au prapaditu acei ursi la 12 vaci, cá la 40 de oi si 3 boi suntu muscati si subti din spinare (intre spete) si caparati cu ghiarele. Cu anevoiá se voru mai puté vindecá. —

Acést'a e o plaga carea seracesce pre bietii ómeni, deregatori'a, de au si facutu ce-va in caus'a acést'a, dara totusi nu au luat nici au cercatu tóte midilócele spre sterpirea si alungarea acelor animale rapitóre. Nu sciu bine este si ce pretiu va fi pusu dela gubernu pre capulu unui ursu*); aru fi bine se scie ómenii nostri, dóra se afla cine-va mai animosu, care sa persecutiede ursii, cáci vedu ca intre venatorií „domni“ nu se afla atâtu curagiu a dá fatia cu ei, la noi curagiu aru fi destulu dara nu este pusca, pulvere si plumbu. Dupa spus'a pastoriloru de oi si vaci, trebuie sa fia acolo 3 pâna in 5 ursi. —

Simeonu Secarea,
clericu an. II-lea

*) Ce pretiu mai trebuie decâtu pelea ursului?
Red.

PARTEA ECONOMICA.

Resumatu

de

prelegerca populara

tienuta in adunarea generala din Orlatu a despartimentului III alu Asociatiunei tranne de dlu prof. D. Comsi'a.

(Capetu)

Loculu, unde se altoescu paduretii, se numesce scól'a de altoitu, care trebuie impartita in mai multe straturi de câte 3 urme latime. De alunghulu straturiloru se sadescu paduretii in câte 2 siruri la o departare de 1 1/2 urma unulu de altulu. Pomisiorii cându se stramuta in scól'a de altoitu se aiba celu putienu grosimea unei pene de gâsca.

Incâtu privesce altoitulu, vorbitoriulu spune, ca *surceii nobili* suntu mladitie de unu anu. Surceii nobili e bine a-i taiá tómn'a târdiu si a-i pastrá preste iérna inveliti in muschiu jilavu la unu locu recorosu si adaptitu impotriv'a gerului d. e. in pivnitia. Surceii cei mai buni se afla in fati'a sórelui si pre verfurile pomiloru tineri. Surceii cându se altoescu se nu fia mai lungi cá 1 1/2—2 policari si se aiba 2, celu multu 3 muguri bine desvoltati.

Lucru de capetenie la altoitu este unu cutitasu cu taisu câtu se póte de ageru. Pre lânga cutitulu de altoitu se mai recere unu cosoru si unu ferestreu de pomi.

Cea mai eftina si mai practica céra de altoitu se pregatesce din resina curata, care dupa-ce s'a topitu la focu ori carbuni incetulu cu incetulu se amesteca cu o mica portiune de spirtu tare (alcoholu). Resin'a astfelu pregatita cându se recesce nu se invertósia, ci remane fluida si in vase bine astupate se póte pastrá cu anii.

Voindu a prasí altoi frumosi si puternici, inainte de tóte trebuie avutu in vedere intarirea si ingrosiarea câtu mai grabnica a trunchiului. Spre acestu scopu e de lipsa a retezá altoiulu de unu anu mai bine de jumetate, care lucrare se repetiesce in fia-care primavéra pâna ce trunchiulu s'a intaritu si s'a ingrosiatu de ajunsu. Astfelu din putienii muguri remasi se desvólta mai multe mladitie puternice, cu deosebire din mugurulu de deasupr'a se desvólta o crénga multu mai frumós'a si mai puternica de cum a fostu créng'a de mai nainte.

Dreptu acea retediarea altoiloru tineri se recomanda cu totu deadinsulu, mai alesu incâtu privesce altoii slabuti, cari din firea loru cresc anevoiá. Tieranii nostrii inse sub cuventu, ca le este mila a retezá altoii odata crescuti indatinéza a-i lasá lungi cum suntu fâra a le retezá baremu verfurile. Astfelu trunchiulu remanendu subtire si slabutiu, déca nu-lu frânge cea dintâiu vijelia, de siguru se incovoia sub povar'a crengiloru si pómeloru de mai târdiu.

Avendu dara in vedere deprinderea tieraniloru nostri la o cultura mai rationala a pomiloru, datin'a scalciata de a nu retezá altoii si pomii tineri este cea dintâiu gresieála, de care trebuie ei feriti. Altoii trebuie scurtati cu atâta mai tare, cu câtu au remasu mai slabuti. Retezarea se face deasupr'a unui muguru sanetosu si indreptatu in susu, din care apoi se póta cresce o nóua crénga drépta si puternica.

Ajungendu altoii grosimea receruta, (c'amu unu policaru pre la midiloculu trunchiului) se ciontéza la o inaltime de 5—6 urme de lânga pamentu. Cu acést'a s'a sfersitu cultur'a trunchiului. De aci incolo ne indreptâmu privirea asupr'a intaririi si culturii crengiloru, cari tóte la olalta alcatuescu acea ce numimu coróna. O coróna se compune din celu multu 5 crengi. Tóte celelalte crengi se ciontéza pâna desu lânga trunchiu unghendu-se taieiturile cu céra de altoitu. Crengile in numeru prea mare, d. e. in numeru de 8—10 se impedece un'a pre alt'a in desvoltarea loru si astfelu remanu slabutie, unele dintre ele fiindu prea imbuldite se usca mai târdiu cu totulu. Prin urmare fôrte gresiescu tieranii nostri cându in locu se delature crengile de prisosu, le lasa pre tóte gramada. —

In primavér'a urmatórie cele 4—5 crengi remase trebuiescu de nou scurtate asiá, cá pre fia-care crénga de unu anu (adeca crescuta in decursulu anului trecut) se nu remana mai multu de 3—4 muguri. Astfelu din acesti putieni muguri se desvólta alte crengi multu mai puternice decum s'aru desvólta crengile atunci, cându nu le-amu fi scurtatu. Asia dara scurtarea crengiloru la pomii tineri departe de a fi o lucrare neintielépta, dupa cum paru a crede cei mai multi dintre tieranii nostri, ea este dintrotriva celu mai bunu midilocu intru de a prasí pomi frumosi si puternici.

D-sea incheia vorbirea cu urmatórea espunere despre insemnatatea pomaritului la noi din punctu de vedere economicu.

O gradina incarcata cu póme este mai alesu pentru famili'a tieranului o adeverata binefacere. Ce bine prindu pómele cu deosebire preste

erna in vremea postului, o scie mai cu sēma celu care e silitu a le cumperá dela altii. Pόμεle próspele nu mai putienu cá cele uscate alcatuescu in comerciulu dīlnicu unu ramu insemnatu, unu ramu fôrte banosu si siguru. Din pόμε se potu pregatí feliurite alte produse adesea fôrte cautate si pretiöse, precum: vinu, vinarsu, mustu, otietu, lictaru, dulcētia etc. Prin cultur'a pomiloru se pôte folosi totu peteculu de pamentu. Astfeliu locurile pustii si nepriinciose pentru cultur'a altoru plante se potu schimbá in locuri frumöse si folositorie. In sfersitu, pomii dau multe lemne de focu, de asemenea lemne pretiöse de lucru, precum d. e. este lemnulu nucului.

Aceste si alte multe folöse impreunate cu cultur'a pomiloru face cá se sporēca veniturile singurateciloru economi si prin urmare avuti'a nationala.

Cátu de putienu se pricepu tieranii nostri, de asemenea cei mai multi dintre preotii si invetiatorii nostri la cultur'a pomiloru, usioru ne putemu incredintá, déca asemanamu ce se petrece la noi cu ceea ce se petrece la alte némuri mai luminate. Pre cându nemtii, bohémii si alte popóre sciu se profite sume insemnate, cu miile si miliónele, din pόμεle multe si bune, ce producu, economii nostri nu arareori suntu nevoiti a le cumperá dela straini cu pretiuri piperate. Pre cându pre aiurea se folosese totu peteculu de pamentu, gradinile nōstre intinse cátu vedi cu ochii adeseori remanu pustite cu totulu. In locu sa fia incarcatē eu pomi si legumi ajungu a fi cuibulu si adapostulu scaetiloru si buruenelor. Este adeveratu, prin satele nōstre aflámu destule gradini indesuite de pomi, cari inse nu aducu economului mai nici unu folosu. Si óre pentru ce? — Pentruca economii nostri nu-i sciu cultivá.

In deobsce pustiiti fiindu cu totulu, pomii din gradinile tieraniloru nostri crescú anevoia, nu producu rōde de locu séu totu numai la 2—3 ani. Adesea e pamentulu prea sleitu si astu-feliu pomii nu au de unde sa-si traga nutrimentulu trebuinciosu, remanu prin urmare slabuti si se bolnavescu, in sfersitu se usca unulu câte unulu. O mica catatime de gunoiu in giurulu radechiniloru i-aru scapá de perire. Ei, dar' tieranii nostri strimba din umeri numai cându le spui, ca pomii inca trebuie gunoiti. Si cá sa vedi pre cine-va udandu, plivindu si sapandu-si pomii, nici pomenēla!

Vorbitoriulu insirandu câte-va convorbiri, ce a avutu cu tieranii, se încerca a dovedí, ca increderea preste mesura si lipsita de ori ce ratiune in ajutoriulu de susu inca a contribuitu in mare parte la lenea si órb'a nepasare, de care e molipsitu unu numeru mare alu tieraniloru nostri. Increderea preste mesura in ajutoriulu strainu este sor'a fatalismului, care despretiindu fortiele proprii tinde a inadusi in fasia ori-ce progresu mai insemnatu. Mai intáiu sa ne ajutámu noi insine, cându apoi si Ddieu ne ajuta. Increderea preste mesura in ajutoriulu strainu fiindu asiadara unu inimicu primejdiosu alu progresului, in locu de a-lu ocrotí, dupa cum facu unii preoti de ai nostri, parte din indolentia si nepricepere, parte din lacomia, — trebuie mai vertosu combatusu si nimicitu pâna inca nu e prea tardiu. . .

Reintorcendu-se la economi'a pόμεloru indatinatē la noi, vorbitoriulu arēta, ca tieranii nostri suntu siliti a-si vinde pόμεle ce producu pre mai nimic'a fiindu ca dela pomii reu grigiti, adesea pustiiti cu totulu, nici ca se potu asteptá pόμε nobile, pόμε pretiöse. Dimpotriva se scie, ca numai pόμεle bune au cautare, numai pόμεle mai pretiöse merita a fi tra-

mise in locuri mai indepartate, in cetáti mari, unde pόμεle se platescu uneori cu pretiuri indiecite. Pre cându alte popóre sciu se pregatēscu din pόμεle mai simple si mai alesu din pόμεle paduretie vinuri cu sutele si miile de vedre, tieranii nostri in deobsce arunca pόμεle mai simple la porci séu le lasa de putrediescu din pricina, ca nu le sciu pastrá.

Si nu este cine se abata poporulu din calea ratecita. Preotii si invetiatorii? — Ei singuri nu sciu, ce e de facutu, ei singuri umbla orbecandu cu poporulu dimpreuna. Dovēda despre acēst'a ne este gradin'a scōlei si gradin'a preotului, cari durere arareori escelēza intre gradinile din comuna. Gradin'a preotului aru trebúi sa fia incarcatu cu totu feliulu de legumi si pomi, aru trebúi sa fia modelu de gradina in tōta privinti'a. Astu-feliu esemplulu bunu aru atrage incetulu cu incetulu intrēga comun'a.

Dēca dela preotu, se pretinde acēst'a, dela invetiatoriu se pretinde in mesura indoita. Preotulu avendu a face cu ómeni in versta, fôrte cu anevoia isbutesce a-i abate dela datin'a vechia inradecinata in ei din fraged'a-le copilaria.

Nu asiá invetiatoriulu. Elu are de a face cu tenerimea inca nedepinsa in prejudetiele datineloru stramosiesci.

Loculu celu mai potrivit de a deprinde copiii tieraniloru in meseri'a parintiloru loru si in deosebi de a-i deprinde la o cultura rationala a pomiloru si a legumiloru este fára indoie-la *gradin'a scōlei*. Dicendu acēst'a nici pre departe nu trebuie cugetatu la o instructia sistematica, care si asiá aru remané neintielēsa, dimpotriva, *gradin'a scōlei are sa fia mai multu unu locu de recreare sufletēscu si trupēscu*. Ací se conduca invetiatoriulu elevii sei in órele libere espicandu-le numele, insusirile si intrebuintiarea pomiloru si a legumiloru in economi'a casnica. Ací sa le povestēscu si sa le arete invetiatoriulu, cum trebuescu semenate si cultivate feliurite plante folositorie, cum au de a se stramutá si altoí, cum au de a se retezá si curatí pomii pentru cá sa produca rōde imbelsugate.

Eleviloru mai marisiori li s'aru poté dá câte unu petecu de locu cu pomisiori si legumi, pre cari ei singuri sa le ude sér'a cu apa, pre cari ei singuri sa le sape si plivēscu sub priveghiarea invetiatoriului. Astfeliu invetiatoriulu prin esemplulu bunu aru poté usioru desteptá in elevii sei barbatia si emulatiune, iēra prin espicárele sele in forma de povesti aru atrage luarea loru aminte asupr'a frumsetiei plantelor nu mai putienu cá asupr'a bogatieloru firesci nestimate, cari din lips'a de invetiatura jacu ascunse in sinulu pamentului nostru.

Ce placere pentru invetiatoriu a esí cu elevii sei in gradina la aeru próspele, la umbr'a pomiloru cultivati de propri'a sea mâna. Ce bucuria a se preumblá cu pruncii naivi printre flori si legumi povestindu-le ací de un'a ací de alt'a. Ací sub ceriulu liberu in fati'a naturei de buna sēma mai multu aru profitá elevii din economia si din istori'a naturala cá pre bancele scōlei. Espicárele si lucrurile sever-site ací in nemedelocit'a vedea a eleviloru s'aru intiparí in mintea loru pentru tōta viēti'a. Nu mai putienu s'aru desteptá in elevi gustulu frumosulu vediendu in giurulu loru curatieni'a si ordinea atragatória. Deprinsi astfeliu din fraged'a loru copilaria la o economia intielēpta, pruncii ajunsu la versta fára indoie-la voru deveni economi mai buni, mai iscusiti de cum fusera parintii si mosii loru crescuti in nesciintia.

In lips'a de proprietari mari si in lips'a unui institutu specialu de agricultura, introducerea invetiamentului agricolu in scōl'a populara remane deo-

camdata dara singurulu mijlocu pentru de a asigurá generatiuniloru viitorie o stare materiala mai buna prin si din agricultura, singur'a nōstra maiestria nationala.

Fiindu tempulu fôrte inaintatu, vorbitoriulu se vede nevoitu a incheiá prelegerea sea cu observarea, ca fiindu introducerea invetiamentului agricolu in scōl'a populara unu obiectu, ce merita deosebita consideratiune si luare aminte mai alesu din partea Asociatiunei tranne, nu-i remane decátu a sulevá cu altu privilegiu acēsta cestiune de mare insemnatate.

Concursu.

Pentru postulu de notariu comunale, devenitu vacantu in comun'a Sibieliu, scaunulu Sabiului, se escrie concursu cu terminulu pâna in 25 Augustu a. c. st. n.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anuale de 300 fl. v. a., cuartiru liberu in edificiulu de cancelaria, 4 orgii de lemne si alte competintie pentru scrieri private si asignatiuni de paspôrte, in suma aprosimativa de 100 fl.

Pre lānga o pracsu de servitiu se mai recere cunoscinti'a perfecta a limbei române.

Petitiunile suntu a se adresá in terminulu de susu la subscrisulu inspectoratu. Sabiiu in 30 Iuliu 1875.

Dela inspectoratulu cercuale alu Salistei 1—3

Nr. 628.

Concursu.

La scōlele rennunierei granitiaresei din fostulu regimentu romanu I suntu a se conferi urmatóriele posturi:

1. Posturile de invetiatori dirigiti la scōlele din Tientiari si Lis'a cu salariu anuale de câte 300 fl. v. a. cortelu, gradina si lemne de focu.

2. Posturile de invetiatori adjuncti la scōlele din Lis'a, Jin'a si Tientiari, si adeca in Tientiari cu salariu anuale de 200 fl. in Lis'a si Jin'a de cate 180 fl. v. a. la tōte inca cortelu si lemne de focu dupa usulu de pâna acum'a.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din posturile aceste, binevoiesca a-si tramite supliciele instruite cu documentele recerute pâna la 15 Augustu a. c. st. n. la

Comitetulu scōleloru granitiaresei din fostulu regimentu romanu I in Sabiiu.

Nr. 10—1875.

Concursu.

La scōl'a capitala norm. gr. or. din Saliste se escrie concursu pentru postulu de o invetiatorēsa la fetitie.

Condiitiunile suntu urmatóriele:

1. Invetiatorēsa sa fia dibace in tōte lucrurile de mâna femeesci, si anumitu si in desteritatea de croitu.

2. Sa cunósca gradinaritul de legumi.

3. Sa scie vorbí, ceti si scrie perfectu românesce.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

a) salariu anuale de 300 fl. v. in bani gat'a, séu b) salariu anuale de 250 fl. v. a. in bani gat'a cuartiru liberu naturale si 3 stengini de lemne.

Concurentele, cari voru dovedí ca sciu si vre-un'a din celelalte dōue limbi ale patriei se voru preferí. —

Terminulu de concursu se statoresce la 18 Augustu 1875 e. n.

Concurentele 'si voru indreptá petitiunile loru de concursu la comitetulu parochialu gr. or. in Saliste.

Saliste in 15 Iuniu 1875.

Comitetulu parochiale gr. or. in intielegere cu parintele protop. tractuale.

(3—3)

Concursu.

La scōl'a normale capitala gr. res. ce se va deschide cu inceputulu anului scolaru 1875/6 in S. Sabesiu suntu de imbracatu 5 statii invetiatoresei; dōue la fetitie si trei la baieti, pentru ocuparea ace-

stor'a se escrie concursu cu terminu pâna la 15 Augustu 1875 st. v.

Lēfa anuala pentru fia-care invetiatoriu e de 300 fl. v. a. din cuti'a bisericeii si cortelu naturale in edificiulu scōlei, iēra acelu'a dintre invetiatori carele va fi insarcinatu sa pórte directiunea — i se asecurēza pre lānga salariulu de 300 fl. si unu pausialu de 100 fl. v. a. la anu. —

Dela concurentii ce dorescu se capete vre un'a din prementionatele statii se astepta sa-si indrepte cererile sele inzestrate cu documentele prescise de statutulu organicu si cu deosebire cu testimonii despre absolvirea celu putienu a celoru 4 clase gimnasiale, a cursulu pedagogicu ori teologicu si cumca au depusu esamenulu de calificatiune, scaunulu protopresb. respectivu in S. Sabesiu.

S.-Sabesiu in 13 Iuliu 1875.

(1—3) Comitetulu parochialu.

Nr. 163—1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a a III-a Vac'a, in protopresbiteratulu Zarandului se escrie prin acēst'a concursu pâna in 3 Augustu. a. c.

Acēst'a parochia constatátore din 750 suflete. are casa parochiala cu cladirile economice necesarie si o gradina lānga casa, apoi celelalte venite suntu accidentiile stolarie bine regulate, cari tōte computate in bani dau sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acēst'a statiune au a asterne concursele loru la subsemnatulu in Bradu — Ctitulu Zarandu — instruite conformu „statutulu organicu“ si concluselor sinodului din an. 1873, in privinti'a intregirei parochieloru.

Bradu in 3 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

N. I. Miheltianu,

(3—3) prot. gr. or. a Zarandului.

Concursu.

La scōl'a capitala-normale dela bisericea Santei Adormiri a Maicei Domnului din Satulungu, protopresbiteratulu I, alu Brasiovului au devenitu vacante dōue posturi invetiatoresei, pentru a cāror'a ocupare se escrie prin acēst'a concursu, cu terminu pâna la 20 Augustu a. c.

Salariulu anualu pentru unulu este 350 fl. v. a. cu prospectu de a se inmultu salariulu totu la câte cinci ani de servitiu cu câte 50 fl. v. a. si pre lānga indatorire cá pentru aceste salarie se tiena ambii invetiatori prelegerile trebuinsiose si la scōla de repetitiune.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din prementionatele dōue posturi invetiatoresei suntu avisati a si asterne subscrisulu comitetu supliciele loru, adresate cātra Reverendissimulu domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu si instruite in sensulu „statutulu organicu“ cu atestatu de botezu si cu testimonii scolastice, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale si cursulu pedagogicu séu teologicu si ca au depusu esamenulu de calificatiune.

Satulungu 4 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu alu bisericeii Santei Adormiri.

Radu Pope'a,

(3—3) parochu si presied.

Anunciu.

Cancelari'a mea de Advocatura se afla din 1 Augustu a. c. st. n. in cas'a mea propria pre „pamentulu micu“ Nr. 12.

Ací se voru primí in viitoriu spre reprezentare ori-ce afaceri de dreptu, atātu civile cátu si criminale, politice si urbariale. —

Sabiui in 16/28 Iuliu 1875.

Ioanu de Pred'a

(2—3) advocatu publ.

INDREPTARE. In articolulu „Resumatulu de prelegerea populara“ publicatu in Nr. trecutulu 56 s'an stracuratu câte-va erori de tipariu. Astu-feliu dupa „cāci in viēti'a pop. romanu nu a strabatutu“ intáiu „nici“ are se remana afara. Dupa „preste marginele scōleloru“ in locu de „mai“ sa se cētēscu: *amu*. Dupa „voindu a infintiá unu“ in locu de „pamentu“ sa se cētēscu: *pometu*.